

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ СЕНАТЫНЫҢ ОТЫРЫСЫ

2024 жылғы 3 сәуір

Отырысты Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы М.С. ӘШІМБАЕВ жүргізді.

ТӨРАҒА. Құрметті әріптестер, бүгін көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері, Парламент Сенатының алғашқы төрағасы Өмірбек Байгелдіұлы өмірден өтті. Осыған орай ағамыздың отбасына және жақындарына қайғыларына ортақтасып көңіл айтамыз.

Өмірбек Байгелдіұлының өнегелі өмірі ел тарихының тұтас тарауы десек артық бола қоймас. Себебі ағамыз егемен еліміздің еңсе тіктеп, ірге бекітуіне зор еңбек сіңірді. Тәуелсіздік алған кезеңде өзі туған Жамбыл облысының алғашқы әкімі болып өңірдің дамуына үлкен үлес қосты. 1995 жылы Сенат депутат болып сайланып, тәуелсіз Қазақстан тарихында Парламент Сенатының алғашқы төрағасы болды. Осылайша ұлттық парламентаризмнің қалыптасуы мен дамуына қомақты үлесін қосты. Ағамыз алғашқы шақырылымнан кейін тағы үш шақырылымда сенатор болып елге еңбек етті. Дәл осы кезеңде қабылданған заңдар еліміздің нығайып өсіп-өркендеуіне тікелей әсер еткені белгілі. Осы істің бәрінде Өмірбек Байгелдіұлы нағыз отаншылдықтың, ұлтқа қызмет етудің озық үлгісін көрсетті. Қызметтен кейін де Сенаторлар кеңесінің мүшесі ретінде Палата жұмысына, ел өміріне белсенді қатысып жүрді.

Ағамыздың ғибратты ғұмыры қашанда біздер үшін үлгі, ұрпаққа өнеге болып қала береді. Оның жарқын бейнесі әрдайым біздің жадымызда сақталады.

Ағамыздың иманы жолдас болып, ұрпақтары аман болсын.

Құрметті әріптестер, жұмысымызды бастайық. Депутаттардың тіркеуден өтулерін сұраймын. Тіркеу режимі қосылсын.

Қажетті кворум бар. Сенат отырысын ашық деп жариялаймын.

Құрметті депутаттар, күн тәртібін бекітіп алайық. Күн тәртібінің жобасы сіздерде бар. Сұрақтарыңыз бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса күн тәртібін дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Күн тәртібі бекітілді.

Құрметті әріптестер, күн тәртібіндегі бірінші мәселе Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының судьяларын қызметінен босату туралы.

Бұл мәселе бойынша Президенттің тиісті ұсынуы Сенатқа келіп түсті.

Мемлекет басшысының ұсынуын жариялау үшін сөз Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сот Кеңесінің төрағасы Шипп Денис Алексеевичке беріледі.

ШИПП Д.А. Уважаемый Маулен Сағатханұлы! Уважаемые депутаты! На ваше рассмотрение внесено представление Главы государства об освобождении Жукенова Абдрашида Толегеновича и Кейкибасовой Зауре Балгазыевны от должностей судей Верховного Суда в связи с уходом в отставку.

Оба судьи достигли пенсионного возраста, имеют большой опыт судейской работы, 28 лет и 31 год соответственно.

Абдрашид Толегенович и Зауре Балгазыевна пользуются заслуженным авторитетом в судейском сообществе.

Уважаемые депутаты, просим вас поддержать представление Главы государства об освобождении Жукенова и Кейкибасовой от должностей судей Верховного Суда в связи с уходом в отставку.

Спасибо за внимание.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, сұрақтарыңыз бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Рақмет, Денис Алексеевич. Орныңызға отырыңыз.

Ұсынылған кандидатуралар алдын ала Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитетінде талқыланды.

Комитеттің қорытындысын жариялау үшін сөз комитет төрағасы Бекназаров Нұрлан Құдиярұлына беріледі.

БЕКНАЗАРОВ Н.Қ. Рақмет.

Құрметті Маулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті өзінің кеңейтілген отырысында Қазақстан Республикасы Президентінің Жоғарғы Соттың судьяларын қызметінен босатуға ұсынған кандидатураларын талқылап, қарау нәтижесі бойынша қорытынды шығарды.

Қазақстан Республикасы Президентінің ұсынысы негізінде және Конституцияның 55-бабының 1) тармақшасына, «Қазақстан Республикасының Парламенті және оның депутаттарының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңының 22-бабына, «Қазақстан Республикасының сот жүйесі және судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңының 34-бабы 1-тармағының 1) тармақшасына, 3-тармағының 1) тармақшасына сәйкес комитет Парламент Сенатына орнынан түсуіне байланысты Әбдірашид Төлегенұлы Жүкеновті, Зауре Балғазықызы Кейкібасованы Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының судьялары қызметінен босатуды ұсынады.

Қолдауларыңызды сұраймын. Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Нұрлан Құдиярұлы.

Құрметті әріптестер, сұрақтарыңыз бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Талқылаудың қажеті бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Ендеше шешім қабылдау үшін дауыс беру тәртібін белгілеп алайық.

Шешімді ашық дауыс беру арқылы әр кандидатура бойынша жеке-жеке қабылдау ұсынылады. Қарсылық жоқ па?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса алдымен Жүкенов Әбдірашид Төлегенұлын Жоғарғы Сот судьясы қызметінен босату туралы Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Қаулы қабылданды.

Енді Кейкібасова Зәуре Балғазықызын Жоғарғы Сот судьясы қызметінен босату туралы Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Қаулы қабылданды.

Әріптестеріміз өздеріне жүктелген жауапкершілігі мол міндетті абыроймен атқарды. Алдағы уақыттағы барлық істеріне сәттілік тілейміз.

Осы мәселе бойынша шақырылған азаматтарға рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті әріптестер, күн тәртібіндегі екінші мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттерде ғылыми дәрежелер туралы құжаттарды өзара тану туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын қарау жөнінде.

Заң бойынша баяндама жасау үшін сөз Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитетінің мүшесі Алтынбек Нухұлына беріледі.

НУХҰЛЫ А. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Қадірлі әріптестер! Қарауларыңызға Мәжіліс қабылдаған «Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттерде ғылыми дәрежелер туралы құжаттарды өзара тану туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы ұсынылып отыр.

Заңның негізгі мақсаты 2023 жылғы 8 маусымда Сочи қаласында қол қойылған Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердегі ғылыми дәрежелер туралы құжаттарды өзара тану туралы келісімді ратификациялау болып табылады.

Ратификацияланып отырған келісім Еуразиялық одаққа мүше мемлекеттер азаматтарының ғылыми дәрежелерін олардың аумағындағы еңбек көші-қоны аясында тануды көздейді және білім беру, ғылым салаларындағы ынтымақтастықты нығайтуға бағытталған.

Бүгінге дейін ғылыми дәрежелер туралы құжаттарды тану үшін жұмысқа орналасатын мемлекеттің заңнамасында белгіленген білім туралы құжаттарды тану рәсімдерін жүргізу талап етілді. Осы орайда келісім еңбек көші-қоны шеңберінде ғылыми дәрежелер туралы құжаттардың иегерлерін оларға берілген ғылыми дәрежелерге сәйкес жұмысқа орналасатын мемлекетте кәсіби қызметін жүзеге асыру үшін өзара тануға байланысты мәселелерді реттейді. Мәселен, философия докторы (Ph.D), бейіні бойынша доктор, ғылым кандидаты және ғылым докторы, яғни ғылыми дәрежелер туралы құжаттардың иелері ғылыми дәрежесі үшін жұмысқа орналасатын мемлекетте белгіленген үстемесіздік талап ететін жағдайларды қоспағанда ұлттық тану рәсімдері жүргізілмей, сәйкес деп танылады. Сондай-ақ ғылыми дәрежелер туралы құжаттардың түпнұсқалылығын тексеру және басқа да растау мәселелері бойынша ақпарат алмасуы регламенттеледі. Еңбек көші-қоны шеңберінде азаматтардың ғылыми дәрежесін автоматты түрде тану механизмдерін қарастырады.

Келісім Еуразиялық одақ кеңістігінде еңбек ресурстарының еркін қозғалысын қамтамасыз ету арқылы еңбек нарығын нығайтуға бағытталған, сондай-ақ азаматтардың кәсіби қызметіне қол жеткізуге қолайлы жағдайлар жасайды.

Қорыта айтқанда, заң ғылыми кадрлармен алмасуды ынталандырады және Еуразиялық одаққа мүше елдердің білім беру жүйелерінің интеграциясын қамтамасыз етеді, университеттер мен зерттеу институттары арасындағы ғылыми байланыстарды одан әрі нығайтуға мүмкіндік береді.

Заңның қабылдануы теріс саяси, құқықтық, қаржы-экономикалық және өзге де салдарларға, сондай-ақ республикалық бюджеттен қаржылық шығындарға алып келмейді.

Құрметті әріптестер! Қаралып отырған заң Сенаттың тұрақты комитеттерінің және бас комитеттің отырыстарында жан-жақты талқыланып қаралды. Ескертпелер мен ұсыныстар түскен жоқ.

Баяндалғандардың негізінде Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 4-тармағына сәйкес Мәжіліс қабылдаған «Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттерде ғылыми дәрежелер туралы құжаттарды өзара тану туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдауды ұсынады.

Қолдауларыңызды сұраймын. Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, заң бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Лукин Андрей Ивановичке беріледі.

ЛУКИН А.И. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Вопросы к вице-министру науки и высшего образования.

Закон поддерживаю. Он необходим для развития общего рынка труда и упрощения процедуры трудоустройства граждан в рамках Евразийского экономического союза.

Закон позволит казахстанским обладателям ученых степеней без лишних бюрократических процедур осуществлять трудовую деятельность в государствах – членах Евразийского экономического союза, с одной стороны, с другой стороны, позволит

повысить профессорско-преподавательский состав в наших вузах путем стимулирования притока квалифицированных кадров.

Соглашение, предусматривающее автоматическое признание ученых степеней, как было сказано, подписано 8 июня 2023 года. Однако 12 июня 2023 года, после подписания соглашения, приказом № 268 вашего ведомства утверждаются Правила признания документов об образовании, согласно которому порядок признания документов о присуждении ученой степени, полученной за рубежом, в Казахстане осуществляется в два этапа, что еще больше усложняет этот процесс:

- 1) установление подлинности документа о присуждении степени;
- 2) проведение экспертизы диссертации и научных публикаций.

Эти процедуры проводятся через ЦОН в течение двух месяцев.

В связи с этим первый вопрос. Не противоречат ли вышеуказанные правила положениям ратифицируемого сегодня соглашения?

Второй вопрос. Данное соглашение регулирует узкий круг отношений, касающихся только ученых степеней и только в рамках трудовой миграции.

Какие меры предпринимаются министерством для автоматического признания всех документов об образовании в государствах – членах Евразийского экономического союза? Спасибо.

ТӨРАҒА. Ғылым және жоғары білім вице-министрі Ахмед-Заки Дархан Жұмақанұлы, жауап беріңіз.

АХМЕД-ЗАКИ Д.Ж. Спасибо за вопросы.

Действующая практика состоит из двух этапов. В первую очередь она нацелена на то, чтобы минимизировать те диссертации, которые по качеству были значительно ниже. В настоящее время согласно действующему соглашению признание будет осуществляться в строгом порядке, если они будут претендовать на получение каких-либо доплат за ученую степень, то есть за Ph.D, кандидатскую и докторскую. Вы знаете, что согласно законодательству предусматриваются доплаты.

Мы считаем, что после принятия соглашения соответствующие изменения будут произведены в наших правилах.

Следует отметить, что в настоящее время автоматическое признание у нас есть для нескольких групп:

для выпускников по программе «Болашак»;

для выпускников, которые окончили ведущие вузы, входящие в топ-250 лучших вузов мира;

для лиц, которые защитили по линии правоохранительных органов;

для лиц, которые защитили по линии искусства.

Мы считаем, что данные меры позволят держать на достаточно высоком уровне национальную систему качества.

По второму вопросу, почему именно трудовая миграция. В настоящее время в целом Договор о Евразийском экономическом союзе предполагает поддержку в рамках

экономической деятельности стран, трудовые силы воспринимаются, как выполнение этих действий для обеспечения качества трудовых сил.

Поэтому мы считаем, что данное соглашение позволит держать общую тенденцию обеспечения высококвалифицированными кадрами всех участников.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Қыдырәлі Дархан Қуандықұлына беріледі.

ҚЫДЫРӘЛІ М.Б. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сауалым Ғылым және жоғары білім министрлігінің өкіліне.

Біз әрине, еңбек мигранттарының жоғары білімді, білікті болғанын қолаймыз, сондықтан құжатты қолдаймыз десек те бір сұрақ бар.

Елімізде 2011 жылдан бастап ғылым докторы ғылыми дәрежесін қорғау тоқтатылғалы бері одаққа мүше мемлекеттерде қорғап келіп жатқан ғалымдарымыз аз емес. Алайда олар қорғап келгеннен кейін құжаттарын нострификациялауға міндетті. Осы орайда еңбек мигранттарының құжаттарын автоматты түрде тану дәл сол елдерде, сол жоғары оқу орындарында қорғап келіп, алайда құжаттарын қайта рәсімдеуден өткізетін өз азаматтарымыздың құқығын шектемей ме? Оған түбегейлі бір шара қарастырасыздар ма?

ТӨРАҒА. Дархан Жұмақанұлы, жауап беріңіз.

АХМЕД-ЗАКИ Д.Ж. Сұрағыңызға рақмет.

Дұрыс айтасыз, қазіргі кезде бізде өзіміздің ел азаматтары басқа елдерден бұрынғы кандидаттық немесе докторлық дәрежені қорғап, диссертацияларының нәтижесін Қазақстанға алып келеді. Өкінішке қарай, мен алдында айтқандай, біздің ішкі жүйеде ұлттық сапаны қамтамасыз ету жүйесіне сәйкес Ph.D докторлық диссертацияларына қойылған талап жоғары. Өкінішке қарай, сырттан қорғап келген азаматтардың қазіргі өткізіп жатқан құжаттарының білім деңгейі сараптамадан өтпей жатады. Қазіргі таңда мөлшермен 70-80 пайызы тану рәсімінен толығымен өтеді. Келешекте ұлттық сапа жүйесін әлемдік деңгейде сақтап тұру үшін де, екінші жағынан өзіміздің Қазақстанда да қазіргі кезде Президенттің тапсырмасымен жылда бөлінетін гранттардың саны да жылдан-жылға өсетін болады, бес мыңға дейін жеткізіледі. Сондықтан өзіміздің Қазақстанда қорғаған ғалымдарды қолдап, осы деңгейде тұра аламыз деп ойлаймын.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Қадырбек Мұрат Болатұлына беріледі.

ҚАДЫРБЕК М.Б. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрақтарым Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің өкіліне.

Келісім Еуразиялық экономикалық одақ кеңістігінде еңбек ресурстарының еркін қозғалысын қамтамасыз ету арқылы жұмысқа орналасу кезінде одаққа қатысушы бес елдің доктор, ғылым кандидаты немесе Ph.D докторы ғылыми дәрежесінің дипломдарын

автоматты түрде тану туралы нормаларды енгізу жолымен одаққа мүше мемлекеттердегі еңбек көші-қоны жағдайларын жақсартуға бағытталған. Осылайша келісім жоғары білікті кадрлармен алмасуды жандандыруға және одаққа мүше мемлекеттердің ғылыми кадрларын жұмысқа орналастыру жағдайларын жеңілдетуге ықпал ететін болады. Сонымен бірге менде сұрақтар туындап отыр.

Мұндай жағдай қазақстандық ғылыми кадрлардың одаққа мүше мемлекеттерге жаппай кетуіне әкеп соқтырмай ма, өйткені біздің өзімізде де ғылыми кадрлар тапшылығы орын алып отырған жоқ па? Немесе мемлекеттер арасындағы ғылыми кадрлармен өзара алмасу жаңа тәжірибе жинақтау тұрғысынан оң әсерін береді ме? Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Дархан Жұмақанұлы, жауап беріңіз.

АХМЕД-ЗАКИ Д.Ж. Сұрағыңызға рақмет.

Әрине, қазіргі таңда Ph.D докторлық диссертациясын қорғау нәтижесі бойынша нақты өзінің рәсімдеу құжатынан өткен шамамен 400-500 доктор Қазақстанда жылда жаңадан пайда болып жатады. Енді сырттан шақырған кезде қазіргі таңдағы тәжірибеге сәйкес біздің университеттер осы келісімшарт мерзімінің уақытында ғалымдарды шақырады, оны академиялық ұтқырлық деп атаймыз. Сондықтан өзіміздің Қазақстанға сондай мықты ғалымдардың келгенін де қалаймыз. Сонымен қатар біздің де ғалымдар шетелге барып жұмыс жасап жатады. Соның бірін айтсақ, біздің ғалымдар Дубна қаласында ядролық энергетика бағыты бойынша жақсы деңгейде жұмыс жасауда. Сондықтан дәл солардың да құқықтары сол жақта сақталсын деген ойдамыз.

Әрине, келешекте ғылымның деңгейін халықаралық деңгейде сапалы түрде сақтап тұру үшін халықаралық калибрацияны сақтау керек. Сондықтан осы қабылданып жатқан құжат осы одақ шеңберінде ғылымымызды беделді деңгейге шығарады деп ойлаймыз.

ТӨРАҒА. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Алтынбек Нухұлы. Орныңызға отырыңыз.

Енді заңды талқылауға көшейік.

Сөз депутат Жүнісов Талғат Тұрлыбекұлына беріледі.

ЖҮНИСОВ Т.Т. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Қадірлі әріптестер! Бүгінгі күні елімізде 22 мыңнан астам ғылым докторы, ғылым кандидаты, философия докторы және бейіні бойынша доктор ғалымдар бар. Олардың жұмысы біздің елде ғана емес, шетелдерде де танылады және бағаланады.

Соңғы жылдары Қазақстан аумағында Еуразиялық экономикалық одақтың елдерінен жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру туралы бес жүзге жуық құжат танылған. Ал біздің республикамыздан одақ елдерінде бекітілген ғылым докторлары мен ғылым кандидаттарының саны 1 мың 600-ден асты. Алайда осы уақытқа дейін біздің ғалымдар өз біліктіліктерін шетелдерде қолдануға ниетті болғанда ғылыми дәрежелерді танудың ұлттық жүйелеріндегі айырмашылықтарға байланысты бюрократиялық кедергілер қиындықтар туғызды.

Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттерде ғылыми дәрежелер туралы құжаттарды өзара тану туралы келісімді ратификациялау одақ аймағындағы еңбек көші-қоны мен оқу жетістіктерінің алмасу процесін жеңілдетудегі маңызды қадам болып табылады. Келісім ғылыми дәрежелерді автоматты түрде тануды көздейді. Сондай-ақ одаққа мүше мемлекеттер арасында ғылыми орталықтар мен жоғары оқу орындарының өзара іс-қимылдарын жақсартуға, ғылыми кадрлар және академиялық біліммен алмасуға мүмкіндік береді. Бұл білім беру және ғылыми байланыстарды нығайтуға көмектесіп қана қоймай, білікті мамандардың мобилділігін жеңілдетіп, сол арқылы Еуразиялық аймақтағы интеграция мен ынтымақтастықты арттырады.

Келісім біздің отандық ғалымдарымызға ғылыми дәрежелерді тексерудің көптеген рәсімдерінен өтпей-ақ одақ аумағында өзінің зерттеулері мен академиялық шеберлігін растауға кең көлемде жол ашады. Білікті ғалымдарды біздің елімізге тартуға, академиялық білімді тану үшін тиімді және кедергісіз орта құруға мүмкіндік береді.

Құрметті депутаттар, жоғарыда айтылғандардың негізінде қаралып отырған заңды қолдаймын және сіздерден қолдау сұраймын.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Талқылауға қатысатын басқа депутаттар жоқ. Енді заң бойынша шешім қабылдайық.

«Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттерде ғылыми дәрежелер туралы құжаттарды өзара тану туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Құрметті әріптестер! Заң Еуразиялық экономикалық одақ аясында еңбек қызметін кедергісіз жүзеге асыру үшін құқықтық базаны одан әрі кеңейту мақсатымен әзірленген. Атап айтқанда, келісім ғылыми дәрежелер туралы құжаттарды тану барысында туындайтын құқықтық мәселелерді шешуге мүмкіндік береді.

Жалпы, мақұлданған заң Еуразиялық экономикалық одақ аясындағы ынтымақтастықтың тиімділігін арттыруға оң септігін тигізеді деп сенеміз.

Осы мәселе бойынша шақырылған азаматтарға рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті әріптестер, күн тәртібіндегі келесі мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Министрлер Кабинеті арасындағы авиациялық іздестіру және құтқару саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын қарау жөнінде.

Заң бойынша баяндама жасау үшін сөз Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің мүшесі Сатвалдиев Алишер Гапиржановичке беріледі.

САТВАЛДИЕВ А.Г. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Сіздердің назарларыңызға 2022 жылғы 26 мамырда Бішкек қаласында жасалған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Министрлер Кабинеті

арасындағы авиациялық іздестіру және құтқару саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялауға бағытталған заң ұсынылып отыр.

Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияның 12-қосымшасын орындауға негізделген бұл келісімнің мақсаты Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) стандарттары мен ұсынылатын практикасына сәйкес апаттық жағдайдағы, не апатқа ұшыраған әуе кемелерінің жолаушылары мен экипаждарын іздестіру және құтқару үшін мемлекеттердің іздестіру-құтқару қызметтері арасындағы ынтымақтастықты нығайту болып табылады.

Осы келісім шектес мемлекеттердің әуе кемелерін іздестіру және құтқару саласындағы іс-қимылдарын үйлестіруге ықпал ететін болады. Атап айтқанда, келісім келесі ережелерді қамтиды:

1) апатқа ұшыраған әуе кемелерінің жолаушылары мен экипаждарын іздестіру. Сонымен бірге құтқару жұмыстары үшін екі мемлекеттің іздестіру-құтқару қызметтері арасындағы ынтымақтастықты нығайту;

2) авиациялық оқиғалар туралы өзара хабарлау. Апатқа ұшыраған әуе кемелерін, жолаушылар мен экипаждарды іздестіру бойынша шараларды қабылдау;

3) екі тараптың іздестіру-құтқару қызметтерінің бірлескен оқу-жаттығуларын өткізу, ақпарат және тәжірибе алмасу.

Сондай-ақ келісім аясында тараптар бірлескен іздестіру-құтқару операцияларын жүргізудің нормативтік негізін анықтайды, іздестіру және құтқару аудандарының шекарасын айқындайды, келісімді іске асыруға жауапты құзыретті органдарды белгілейді.

Бүгінде авиациялық оқиғалар үшін «Қазақэронавигация» РМК базасында 27 әуеайлақ пен қону алаңдарында тікұшақ кезекшілігі ұйымдастырылған. Қажет болған жағдайда құтқару жұмыстарына Қорғаныс министрлігінің тікұшақтары да тартылуы мүмкін.

Халықаралық стандарттар бойынша білім алған қызметкерлер және тәулік бойы жұмыс істейтін байланыс құралдары қарастырылған. Сонымен қатар іздестіру-құтқаруды үйлестіру орталығы құрылған.

Іздестіру-құтқару операцияларын ұйымдастыру үшін Қорғаныс министрлігінің парашюттық-десанттық топтары және Төтенше жағдайлар министрлігінің іздестіру-құтқару командалары бірлесіп жұмыс атқаруға әзір.

Келісімді ратификациялау Қазақстан мен Қырғызстан аумағында авиациялық іздестіру және құтқару жұмыстарын жедел ұйымдастыруға, осы саладағы екіжақты ынтымақтастықты нығайтуға ықпал ететін болады.

Заң жұмыс тобында және комитеттің кеңейтілген отырысында жан-жақты талқыланды. Сенаттың тұрақты комитеттерінен оң қорытынды алынды.

Баяндалғанды ескере келе, Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Министрлер Кабинеті арасындағы авиациялық іздестіру және құтқару саласындағы ынтымақтастық бойынша келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 4-тармағына сәйкес мақұлдауды ұсынады.

Қолдауларыңызды сұраймын. Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, заң бойынша сұрақтарыңыз бар ма?
Сөз депутат Жергенбаев Жанболат Әкебайұлына беріледі.

ЖӨРГЕНБАЕВ Ж.Ә. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Көлік министрлігінің өкіліне.

Бұл келісімнің табиғи және техногендік сипаттағы табиғи апаттардан туындаған төтенше жағдайлар жағдайында да маңызы зор. Мұнда апатқа ұшыраған адамдарға жедел көмек көрсетудің маңызы зор.

Бүгінде Қазақстанда су тасқыны салдарын жою, оның ішінде авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу бойынша жұмыстар жалғасуда, онда түрлі мемлекеттік органдардың әуе кемелері де жұмылдырылған. Адамдарды авиациялық іздеу және құтқару шаралары маңызды.

Келісімнің 4-бабына сәйкес тараптар мемлекеттерінің аумағында, сондай-ақ оған іргелес аудандарда ұшу ақпаратын іздеу жөніндегі шаралар тиісті тарап мемлекетінің заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады. Осыған орай менің сұрақтарым бар.

Тараптардың іздестіру және құтқару шаралары бірдей ме, бірыңғай іс-қимыл хаттамасы бар ма?

Келісім тараптарына уақытылы жауап бермеуі, яғни хабарлауы үшін жауапкершілік көзделген бе? Рақмет.

ТӨРАҒА. Көлік вице-министрі Ластаев Талғат Тілеубекұлы, жауап беріңіз.

ЛАСТАЕВ Т.Т. Сұрағыңызға рақмет.

Біріншіден Халықаралық авиация ұйымының талаптары бойынша, яғни 12-қосымша бойынша (қосымшаның аты «іздестіру және құтқару») әрбір мемлекет ИКАО-ның стандарттарын қолданады. Сол себепті әрбір мемлекетте, әрбір тарапта стандарттар бір-біріне сәйкес келеді. ИКАО бойынша мына келісім ратификациядан өткенде жұмыс деңгейінде тағы да бір келісімге арнайы авиациялық биліктің арасында қол қойылады. Соның ішінде кім қандай мәселеге жауап береді, қандай жауапкершілік бар, соның бәрі анықталып, айқындалады және авиациялық биліктер әрбір тараптан, әрбір мемлекеттен ИКАО-ға сәйкес стандарттарды орындауды бақылауда ұстайды. Сол стандартты тексеріп, ИКАО-ның аудит уақытында мынандай стандарттар орындалмаса, бір тарап, бір мемлекет сол стандартқа сәйкес жұмыс істемесе, онда аудит қорытындысында өзінің ескертуін білдіреді. Мемлекет үшін ол төмен баға болып саналады. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Орынбеков Бекболат Серікбекұлына беріледі.

ОРЫНБЕКОВ Б.С. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Қазақстан Республикасының Көлік вице-министрі Ластаев Талғат Тілеубекұлына.

Құрметті әріптестер, заңды толығымен қолдаймын. Әрине, бұл келісім екі мемлекеттің апатқа ұшыраған әуе кемелерін іздеу және құтқару саласындағы іс-қимылдарын үйлестіруді күшейтуге ықпал ететіні сөзсіз.

Қырғызстан Республикасымен мемлекеттік шекара бойындағы таулы аймақтарда адамдарды құтқару мәселесі ең күрделі деп ойлаймын. Қазіргі уақытта туризм белсенді дамып келе жатқан Хантәңірі шыңында жылдың кез келген уақытында өте қауіпті ауа райы жағдайлары орын алып отырады. Сұрақ осыған байланысты.

Отандық авиация осындай аудандарда адамдарды іздеп-құтқаруға қаншалықты дайын және қажетті байланыс құралдарымен, техникаларымен қамтамасыз етілген бе? Рақмет.

ТӨРАҒА. Талғат Тілеубекұлы, жауап беріңіз.

ЛАСТАЕВ Т.Т. Сұрағыңызға рақмет.

Біріншіден, іздестіру-құтқаруға арналған бүкіл тікұшақтар керек спутниктік радиостанциямен және спутниктік байланыспен жабдықталған. Ол жерде жүрген іздестіру топтарымен байланысуға мүмкіндік береді. Екіншіден, таулы жерде, тау арасында ұшу үшін тікұшақтардың ұшқыштарына бөлек рұқсат керек. Сол рұқсаттарға ұшқыштар кезең-кезеңмен емтихан тапсырады. Ол 1 мың метрлік биіктіктен басталады, содан кейін 2 мың метрлік, 3,5 мың метрлік және 4 мың метрлік болады.

Бүгінгі таңда Қазақстанда сондай рұқсат алған 45 ұшқыш бар. Биыл және келесі жылы тағы да қосымша 25 ұшқышты даярлау жоспарда бар. Соған әдейі көзделген қаражат бөлініп жатыр. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Шайдаров Серік Жаманқұлұлына беріледі.

ШАЙДАРОВ С.Ж. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Көлік министрлігінің өкіліне.

Барлығымыз білетіндей, авиациялық іздестіру және құтқару саласындағы ынтымақтастық туралы ұқсас келісімдерді Қазақстан Қытаймен және Ресеймен жасасты. Осы келісімдердің 6-бабына сәйкес бірлескен оқу-жаттығулар өткізу, ақпарат, тәжірибе алмасу және тағы басқа да байланыстар арқылы елдер арасындағы ынтымақтастықты нығайту көзделеді.

Жоғарыда аталған елдердің іздеу және құтқару саласындағы елеулі тәжірибесін ескере отырып, біз үшін қолда бар мүмкіндіктерді барынша тиімді пайдалану орынды болар еді. Осыған байланысты сұрақтар туындайды.

Бірінші. Осы келісімнің тараптары (Қазақстан және Қырғызстан) Ресей Федерациясымен үшжақты келісім жасасу туралы мәселені қарастырған жоқ па?

Екінші. Халықаралық тәжірибеде ұқсас үшжақты немесе көпжақты келісімдер бар ма? Рақмет.

ТӨРАҒА. Талғат Тілеубекұлы, жауап беріңіз.

ЛАСТАЕВ Т.Т. Сұрағыңызға рақмет.

Айтып өткен ИКАО-ның 12-қосымшасы бойынша бұндай келісім тек қана шекаралас көрші мемлекеттердің арасында жасалады. Сол себепті көп тарапты, екі-үш тарапты келісімдер ИКАО талаптарында көзделмеген. Негізінде ТМД елдерінің ішінде ондай тәжірибе болды, жеті мемлекет арасында ондай келісім болды. Бірақ ол бүгінгі таңда өзінің мақсатына жеткен жоқ. Сол себепті біз әрбір шекаралас мемлекетпен осындай келісімге қол қойып жатырмыз. Сіз атап өткен Қытай мен Ресей бар, сонымен бірге Моңғолиямен, Өзбекстанмен осындай келісімге қол қою үшін жұмыс жасап жатырмыз. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Алишер Гапиржанович. Орныңызға отырыңыз.

Құрметті әріптестер, енді заңды талқылауға көшейік. Талқылауға қатысатын депутаттар бар ма?

Сөз депутат Сарыбаев Ғалиасқар Төлендіұлына беріледі.

САРЫБАЕВ Ғ.Т. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Қазақстан мен Қырғыз мемлекеттерінің тату көршілік пен достығының ғасырлық тарихы бар. Шекараның жалпы ұзындығы 1241 шақырымды құрайды.

Тәуелсіздік жылдарында екі ел арасында 160-тан астам мемлекетаралық, үкіметаралық және ведомствоаралық келісімдерге қол қойылды. Қырғыз Республикасы еліміздің барлық қызмет салаларындағы маңызды әріптестердің біріне айналды, азаматтар үшін визасыз режим енгізілді. Аталған шаралар және басқа да шаралар ауқымды экономикалық байланыстар орнатуға, бизнес саласының белсенділігін, экспортталатын және импортталатын тауарлардың тізімін кеңейтуге мүмкіндік берді.

Логистика саласында жолаушы, жүк тасымалдау қарқынды өсуде. Күн сайын Қазақстан мен Қырғызстан арасында тұрақты түрде 10-нан астам авиарейс байланысы бар. Осыған байланысты азаматтардың ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері бойынша тығыз өзара іс-қимыл орнатылған.

Екі республика да 1992 жылдан бері Халықаралық азаматтық авиация ұйымының мүшелері. Азаматтық авиация ұйымы 1944 жылдан бері жұмыс істеп, әлемнің 190-нан астам елін біріктіретін ең ықпалды, өкілетті үкіметаралық бірлестіктердің бірі болып табылады.

Қазақстан Республикасы әлем елдерімен азаматтық авиация саласында ынтымақтастықты дәйекті түрде қалыптастырып келеді. Мемлекетіміз дәл осындай келісімдерді көршілес Ресей Федерациясымен 2017 жылы, ал Қытай Халық Республикасымен 2023 жылы ратификациялаған.

Қаралып отырған келісімді ратификациялау екі ел арасында азаматтық әуе кемелерін авиациялық іздеу және құтқару саласында қарым-қатынастың арта түсуіне, оқиғалар мен инциденттер туындаған жағдайда бірлескен іздестіру-құтқару операцияларын жүргізуге, сонымен қатар оқу-жаттығу, тәжірибе және ақпарат алмасу барысында жауапты қызметтердің жұмысын жетілдіруге мүмкіндік береді. Сонымен қатар техногендік

сипаттағы төтенше жағдайлардың туындау қаупін барынша азайтуға және адамдардың өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін сақтауды қамтамасыз етуге бағытталған.

Құрметті әріптестер, жоғарыда аталған заңды толығымен қолдаймын, сондай-ақ оны қолдауға шақырамын.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Талқылауға қатысатын басқа депутаттар жоқ. Енді заң бойынша шешім қабылдайық.

«Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Министрлер Кабинеті арасындағы авиациялық іздестіру және құтқару саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Құрметті әріптестер! Бүгінде қазақ-қырғыз қарым-қатынастары барлық салада жоғары қарқында дамып келеді. Бұл құжат осы бағыттағы жұмыстың бір қорытындысы. Келісім екі мемлекеттің авиациялық іздестіру және құтқару саласындағы ынтымақтастығын нығайтуды көздейді.

Заң авиациялық оқиға туындаған жағдайда тараптардың бірлескен іс-қимылын, сондай-ақ оқу-жаттығулар өткізу мен ақпарат алмасудың жекелеген мәселелерін реттейді. Алдағы уақытта бұл келісім екі ел арасындағы қарым-қатынастарды одан әрі дамытуға оң септігін тигізеді деп сенеміз.

Осы мәселе бойынша шақырылған азаматтарға рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіндегі мәселелер қаралып болды. Енді депутаттық сауалдарға көшейік. Депутаттық сауалдар бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса Сенат отырысын жабық деп жариялаймын. Баршаңызға рақмет. Сау болыңыздар.

ОТЫРЫСТЫҢ СОҢЫ.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ
СЕНАТЫНЫҢ ТӨРАҒАСЫ

М. ӘШІМБАЕВ

МАЗМҰНЫ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ
СЕНАТЫНЫҢ ОТЫРЫСЫ
2024 жылғы 3 сәуір

Күн тәртібі бойынша

О повестке дня 1

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының судьяларын қызметінен босату туралы

Об освобождении от должностей судей Верховного Суда Республики Казахстан

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сот Кеңесінің Төрағасы
Д.А. ШИПТІҢ баяндамасы

Доклад Председателя Высшего Судебного Совета Республики Казахстан
ШИППА Д.А. 2

Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары
комитетінің төрағасы Н.Қ. БЕКНАЗАРОВТЫҢ қосымша баяндамасы

Содоклад председателя Комитета по конституционному законодательству,
судебной системе и правоохранительным органам БЕКНАЗАРОВА Н.К. 2

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Еуразиялық
экономикалық одаққа мүше мемлекеттерде ғылыми дәрежелер туралы құжаттарды
өзара тану туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының
Заңы жөнінде

О Законе Республики Казахстан «О ратификации Соглашения о взаимном признании документов об ученых степенях в государствах – членах Евразийского экономического союза», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан

Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитетінің мүшесі
А. НУХҰЛЫНЫҢ баяндамасы

Доклад члена Комитета по социально-культурному развитию и науке
НУХУЛЫ А. 3

Сөз сөйлегендер:

Выступили:

ЛУКИН А.И. 4

АХМЕД-ЗАКИ Д.Ж. – Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім
вице-министрі, вице-министр науки и высшего образования Республики Казахстан 5

ҚЫДЫРӨЛІ М.Б. 6

АХМЕД-ЗАКИ Д.Ж. 6

ҚАДЫРБЕК М.Б. 6

АХМЕД-ЗАКИ Д.Ж.	7
ЖҮНІСОВ Т.Т.	7

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Министрлер Кабинеті арасындағы авиациялық іздестіру және құтқару саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде

О Законе Республики Казахстан «О ратификации Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Кабинетом Министров Кыргызской Республики о сотрудничестве в области авиационного поиска и спасания», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан

**Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің мүшесі
А.Г. САТВАЛДИЕВТЫҢ баяндамасы**

Доклад члена Комитета по международным отношениям, обороне и безопасности САТВАЛДИЕВА А.Г. 8

Сөз сөйлегендер:

Выступили:

ЖӨРГЕНБАЕВ Ж.Ә.	10
ЛАСТАЕВ Т.Т. – Қазақстан Республикасының Көлік вице-министрі, вице-министр транспорта Республики Казахстан	10
ОРЫНБЕКОВ Б.С.	10
ЛАСТАЕВ Т.Т.	11
ШАЙДАРОВ С.Ж.	11
ЛАСТАЕВ Т.Т.	12
САРЫБАЕВ Ғ.Т.	12

ШЖҚ-дағы «Материалдық-техникалық
қамтамасыз ету басқармасының
инженерлік орталығы» РМК директорының
міндетін атқарушы

Н. Уразбаев

Стенографиялау қызметінің
басшысы

Г. Молдашева